ՎԵՐՍՏԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Գրեց՝ ԱՐԹՈՒՐ ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ

Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանը (ԱՀ), որ գործում է շուրջ 19 տարի, շրջանաւարտների աւարտական վկայականների յանձնման ամենամեայ արարողութիւնը հանդիսաւորապէս իրագործում էր Հոկտեմբերի առաջին հանգստեան՝ Կիրակի օրը: Սակայն 2008 թիւը բացառիկ էր, եւ այն կայացաւ Նոյեմբերի 2-ին:

Պատճառը Փարամազ Աւետիսեան նորակառոյց մասնաշէնքի պաշտօնական բացումն էր՝ սպասելին:

Վերոյիշեալ կառոյցի շինարարութիւնն կսել էր գրեթէ 2 տարի առաջ՝ Էդուարդ Աւետիսեանի 8 մլն. տոլար արժողութեան, ինչպէս նաեւ յետագայ յաւելեալ ֆինանսաւորմամբ՝ ի յիշատակ եղբօր՝ Փարամազ Աւետիսեանի:

Նոյեմբերի 1-ին, այդ յիշարժան իրադարձութեան օրը, յատկապէս որին նուիրուած է այս յօդուածը, ներկայ էին Հանրապետութեան Նախագահը, նախարարներ, դեսպաններ, բազմաթիւ հայ ու օտարազգի հիւրեր: Առիթ ունեցանք եւ հաճոյքով զրուցեցինք Համալսարանի նախագահ Դոկտ. Յարութիւն Արմէնեանի հետ:

Փարամազ Աւետիսեան նոր մասնաշէնքը յագեցուած է նորագոյն տեխնոլոգիայով ու անհրաժեշտ պայմաններ է ստեղծել աշխատակազմի եւ ուսանողութեան համար: Բազմաթիւ մասնաշէնքի մասին [illegible], ոչ, աւելի [illegible]. Հիւսիսային խաղեր ասաց ՀԱՀ-ի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Ռ. Հիւմը, ընդգծելով, որ շատ երկրներում կան ամերիկեան համալսարաններ եւ ոչ մէկի չենք ասում յարմարութիւններ չունին: Սա ե՛ւ ճիշտ է, ե՛ւ ճիշտ չէ: Նրա խօսքը պէտք է հասկանալ այլ իմաստով, որ չէնքն իրապէս արդիական ճարտարապետական ուրոյն ստեղծագործութիւն է, բաղդատմամբ օրինակ՝ Գալիֆորնիայի եւ շատ այլ համալսարանական կառոյցների հետ: Բայց դա ընդհանրացնել աշխարհի ամերիկեան բոլոր համալսարանների հետ, չափազանցութիւն է: Կարելի է այս առումով մէկ համեմատութիւն կատարել. օրինակ՝ 2007թ. Գահիրէի՝ ամերիկեան համալսարանների նախագահների ժողովի առիթով յարգարժան Դոկտ. Արմէնեանն այցելել էր անապատի մէջ պարփակուած, տեղի համալսարանական հսկայ քաղաք, որը ստորգետնեայ կառոյցներով, բնութեան հետ ներդաշնակ ճարտարապետութեամբ հրաշալի մի կառոյց է եւ այլն:

· Բոլոր դէպքերում հաճելի է նոր մասնաշէնքի մասին ունենալ օտարի կողմից ներկայացուած նման բարձր գնահատական:

Շինութիւնը, անշուշտ, նորութիւն է տարածաշրջանում՝ որպէս ճարտարապետական կառոյց, արդիական անհրաժեշտ բոլոր յարմարութիւններով:

Հին ու հիմնական մասնաշէնքը՝ «Համագումարների պալատը» այլ նպատակներով էր ստեղծուել եւ վերջին երկու տասնամեակների ընթացքում փորձ է արուել այն յարմարեցնել ուսումնական մեր պէտքերին: Այս վերջինով կարելիութիւն ստեղծուեց բացառապէս համալսարանի համար կառուցուած ակադեմիական սոյն կառոյցն ունենալ, որ հիմնականում ընդգրկում է դասընթացային եւ հետազօտական բաժանմունքները՝ Աւետիսեան պատուանունով:

Աւելի մասնաւորեցնելով ու մանրամասնելով մասնաշէնքի տարածքի «գործունէութիւնը», հարկ է նշել, որ այստեղ են կախագահի ու վարչական գրասենեակները, գրադարանը, կոմպիւտերիան, զանազան հանդիսութիւնների համար նախատեսուած սրահը, լաբորատորիաները եւ այլն:

Այս շէնքում է գործելու նաեւ գիշերային ուսուցման համակարգը, համալսարանի ուսանողական կազմից դուրս, նոր ձեւով ընդգրկուած անգլերէնի ու մասնագիտական այլ դասընթացների հեռավար՝ էԼՍՈՒԷՅՇԸՆ ուսուցումը:

Նորութիւն է նաեւ յատուկ այս մասնաշէնքի համար ձեռք բերուած ուսումնական կարասին:

Շատերն ընդգծեցին, որ այն մօդեռն է. դա ճիշտ է, բայց մօդեռն կարասի կայ, որ տոննաներ է կշռում եւ ծանր է ու ճնշող: Մերը փայտից է ու թեթեւ, 50-ամեայ գիմացկունութեան երաշխիքով, բացի այս, նաեւ «ունիվերսալ է», օրինակ՝ ուսանողական սեղանները կազմուած են կիսակլորներից, որի շնորհիւ դասասենեակը հնարաւոր է վերակազմաւորել ու վերադասաւորել, այսինքն՝ կլորի շուրջը հաւաքել ու համախմբել դասարանը, կարելի է նաեւ բազմազան այլ բնոյթ տալ:

Այնպէս որ, մտաւոր ու ստեղծագործական երեւակայութեան մեծ թռիչքի տեղ կայ, որը շրջանաւարտին կը հետեւի նրա ստեղծագործական ողջ կեանքի ընթացքում:

Առկայ ծրագրերում համալսարանն ունի շուրջ երկու հազար ուսանող, որոնց ուսումնառութիւնն ընթանում է անգլերէն: Առանձնանում են մենեջմենտն ու կոմպիւտերային մասնագիտութիւնները, որոնց պահանջարկն օրէցօր մեծանում է: Երիտասարդ ու միջին տարիքի անձինք, ովքեր քանից-երեսուն եւ աւելի տարի դեռեւս կը մնան երկրի տնտեսական համակարգում, վերապատրաստման առիթը պէտք է ունենան, եւ այդ իմաստով գործող ծրագրերը յոյժ կարեւոր են:

2008թ. կարեւոր էր հենց վերապատրաստման դասընթացների առումով, քանզի սոյն ծրագիրը սկսեց գործել Շիրակի, Գիւմրիի եւ Ստեփանակերտի նոր կենտրոններում: Մօտ ապագայում գործելու է նաեւ Տաւուշի մարզի՝ Իջեւանի կենտրոնը: Այստեղ եւս Համալսարանը ներկայութիւն կ'ունենայ՝ զարգացման եւ ուսուցման ծրագրերով: Բացի ներկայացուած ներհայաստանեանից, ՀԱՀ-ն ստեղծում է այլ պատեհութիւններ եւս, որպէսզի արտաքին աշխարհից մասնագիտական աւելի բազմազան ճիւղերով ուսանողներ ներգրաւուեն:

ՀԱՀ-ի ուսանողներից 30-ը օտար են՝ պարսիկ, չինացի եւ այլն: Հետաքրքրական է, որ նրանց շարքում արաբ չկայ, իսկ Լիբանանից, Սիրիայից, Վրաստանից, Ռուսաստանից եւ այլ երկրներից միայն հայեր են:

Բանն այն է, որ առկայ է որոշակի զգուշաւորութիւն այն իմաստով, որ Համալսարանի հիմնական ֆոնդերի բարերար-դրամատուների յատկացուած միջոցները նախատեսուած են Հայաստանի ու հայերի համար: Իսկ արտաքին աշխարհից ներգրաւուած ուսանողների առկայութիւնն ակնկալում է բազմազանութեան զարգացումը՝ ի հաշիւ սփիւռքահայ երիտասարդութեան:

Ճիշտ չէր լինի հեռուստահական կառոյցի մեր դասընթացներում քով-քովի ունենալ միայն երեւանցի կամ հայաստանցի տղաներ ու աղջիկներ:

Տեղին է ընդգծել, որ հայրենական կրթական համակարգը մեծապէս շահեց, երբ 1958թ. սկըսած Երեւանի բուհերում սկսեցին ուսանել սփիւռքահայ ուսանողներ: Բնական է նրանցից լիարժէք լրացուցիչ այլ գիտելիքներ չէին ակնկալում, սակայն անխոյայտօրէն ընդլայնուեց այստեղի երիտասարդութեան աշխարհայեացքը, տեղական ստանդարտներից դուրս, քանի որ հայաստանեան ուսանողութիւնը մինչ այդ չգիտէր, թէ խստագոյնս պահպանուող «երկաթէ վարագոյրից» դուրս ի՞նչ կար:

Ի դէպ, մէկամեայ ուշացումով հայրենի բուհերն այս տարուայ աշնանը թերեւս ծրագրեն նշել կարեւոր այդ իրադարձութեան կէսդարեայ յոբելեանը:

– Մամուլում շատ գրուեց այն մասին, որ հրաւիրուել է թուրք դասախօս:

Այդպէս չէ, թուրք դասախօս չէ, այլ պարսիկ. ըստ երեւոյթին իրանցի աղերի, խօսում է նաեւ թուրքերէն: Նա մեր լաւագոյն դասախօսներից է եւ համալսարանական մեծ վարկ ու կշիռ ունեցող անձնաւորութիւն՝ Միացեալ Նահանգներից: Որպէս ամերիկեան համալսարան, ինչպէս նաեւ ամերիկեան կառոյց, այստեղ կիրառելի չէ խտրականութիւն դնելը կրօնի, ազգութեան եւ ցեղի հիման վրայ: Սա հիմնական սկզբունքներից է, բայց ինչ վերաբերում է քաղաքական սլորտին, ապա դա ՀԱՀ-ի գործը չէ կամ՝ համալսարանի սահմանների մէջ իրաւունք չունի: Բայց ինչո՞ւ է մամուլը սրան սեւեռուն ուշադրութիւն դարձնում: Նոյն ձեւի ու տեսակի հազարաւոր մարդիկ կան Երեւանում՝ իրանեան հպատակութեան աղերի, օրպէս «պարսիկ»:

Անշուշտ համալսարանը պէտք է ջանայ ունենայ տարածաշրջանային իմաստ, բայց հարկ է, որ առաջին հերթին Հայաստանը լինի՝ իր մարզերով ու շրջաններով եւ ՀԱՀ-ի ներկայութիւնն առկայ լինի այստեղ:

Այդ ձեւաչափով բաւականին աշխատանք արդէն տարուել է՝ գիւղական շրջանների զարգացման 2008թ. փոքր բիզնէսի ծրագրով (մօտ 100): Այստեղ կարեւորն այն է, որ նոյն ծրագրերն իրագործելու համար ձեռնարկատիրական դասընթացներով անցել են մօտ 300 հոգի, որոնց մի մասը՝ 100-ը, գործելու են սեփական միջոցներով, միւս մասն էլ՝ ֆինանսաւորուել է դրսից: Սա շատ կարեւոր է, եւ դրա արդիւնքը կը քաղենք առաջիկայում:

Տարածաշրջանային իմաստը կը յաղենայ ու կը համալրուի նաեւ ի հաշիւ Վրաստանի Հայ-

(Շարունակութիւնը էջ 30)

ԱՒԵԼԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

(Շարունակուած էջ 2-էն)

կական շրջաններէ: Վրաստանի իշխանութիւնները չեն խոչընդոտում, որովհետեւ Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանի մասնացումը, ինչպէս նշուեց, քաղաքական չէ, քանի որ մարդկանց բերելու գաղափարականութիւն է տրւում եւ վարկերն էլ յատկացւում են անկախ վարկառու միջոցով: Միակ խնդիրն այն է, որ տեղում այդ դրամատուների եւ բանկերի հետ յարաբերութիւնները սուղ են եւ բարդ է նրանց հետ յարաբերելը: Բաւական խրթին ու անհասկանալի է վճարային կառոյցների աշխատակարգը:

Խնդիրներ չկան հայ համայնքից ուսանողներ ներգրաւելու հարցում: Այս հարցն ընդհանրական է, բայց աւելի դիւրին է, օրինակ՝ Ջաւախքի հայկական միջավայրում, Պէյրութում, Դամասկոսում, Մոսկուայում, Նոր Նախիջեւանում եւ ընդհանրապէս Հարաւային Ռուսաստանում:

Ինչպէս ասուեց, այս ծրագրերը բացառապէս հայերի համար են եւ զուգահեռաբար մեծ ջանք է ներդրւում, որպէսզի անգլիական մարմինները ոչ միայն չխոչընդոտեն, այլեւ օգնեն մեզ, քանի որ ՀԱՀ-ի դռները բաց են անգամ տարիների առջեւ: Չէ որ անցած տարիներին Համալսարանն ունեցել է չինացի, հնդիկ եւ մոլդովացի ուսանողներ: Բայց այդ հարցում առանձնապէս հետաքրքրութիւն չունենք, որովհետեւ տարբեր երկրներում կեցուածքներն էլ հայի հանդէպ տարբեր են:

Եթէ երբեւէ յարաբերութիւնները կարգաւորուեն, ձեւաւորուեն ու բարելաւուեն, մեզ համար կարեւոր կը լինի ուսանող ընդգրկել նաեւ Թուրքիայի քրդական շրջաններից, որպէսզի նրանք ծանօթանան Հայաստանին: Պէտք է հեռուն նայել: Համոզուած եմ, որ առաջիկայում Թուրքիան մասնատուած կը լինի եւ քրդերի հետ այժմուանից պէտք է բարեկամ յարաբերութիւններ ստեղծել եւ ունենալ:

Յատկանշական է, որ անցած տարի 5-ն հոգուց հայ ուսանող այցելել Թուրքիա եւ բարձրացել Արարատ: Համոզուած եմ, որ մի քանի հայ հայի, բայց մի քանիսն էլ կարող է ազգայնական են:

Մենք Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարան ենք, անունն ընդգծուած է եւ բաց լինում ենք հայերի համար:

Եթէ վերադառնանք անդրադառնալով իրագործուելիք գործունէութիւններին, ապա կան ծրագրեր, որ շարունակական են եւ ընթացքի մէջ են՝ առողջապահական, տնտեսական եւ այլ ոլորտների բարելաւման: Այս կէտի վրայ ուսանողների թիւը մօտ 300 է:

Ի՞նչ նոր պայմաններում ջանքերը կենտրոնացած են ակադեմիական ծրագրերի զարգացման վրայ, բայց հիմնական ուղղութիւնը, պայմանները՝ բաց աւելի երկրի, պահանջների են լինելու եւ թէ որո՞նք են առաջնային խնդիրները:

Հանդիսութեամբ եւ յիշեցրեց, որ ցանկալի է ունենալ նաեւ Հիւսիսային Ամերիկայի բաժին, այսինքն՝ ամերիկեան ուսումնասիրութիւնների ծրագիր, որը յաջողութեամբ իրագործուել է այլ երկրներում:

Ներկայումս երեք պետական ու մէկ մասնաւոր համալսարաններ համագործակցում են ՀՀ Կրթութեան եւ Գիտութեան նախարարութեան աջակցութեամբ: Դրանք են՝ Երեւանի Պետական, Ճարտարապետական, Բժշկական եւ Հայաստանի Ամերիկեան համալսարանները: Այս չորս համալսարանների ղեկավարները ուսումնական տարուայ ողջ ընթացքում մի քանի անգամ հանդիպում են, քննարկելով ու առաջ տանելով գործնական ծրագրեր. մէկնարկ է բերում գործնական միացեալ ծրագրերից մէկը:

Վերջինը, որ վաւերացուեց, դա ՀԱՀ-ի ամառային դասընթացն էր, աւելի ճիշդ, ամերիկահայ բուհական մօտ 30 ուսանողների համար՝ ՀԲԸՄ-ի մասնակի ֆինանսաւորմամբ իրագործուած մօտ 4 շաբաթեայ ծրագիրը:

2007Թ. UCLA-ի 10 ուսանողների մի խումբ առողջապահական եռկշաբաթեայ սպասարկութիւնների քննարկման խնդրով այցելեց Հայաստան եւ ՀԱՀ-ի ծրագրով աշխատեց հիւանդանոցներում:

Ամառային նմանատիպ կարճաժամկէտ ծրագրերը յաճախակի են:

Վերջերս ստեղծուած ՀՀ Սփիւռքի նախարարութիւնը ՀԱՀ-ի հետ որեւէ կապ չունի, եւ նա պէտք է, ի տարբերութիւն հնի, կենտրոնանայ նոր խնդիրների վրայ, չմոռանալով ժամանակի լաւագոյն ձեռքբերումները: Սակայն, եթէ համագործակցութեան որեւէ առիթ ներկայանայ, պատրաստ ենք:

Չմոռանանք, որ այս տարի՝ Մայիսի 20-22-ը ՀԱՀ-ն Երեւանում հրաւիրում է ամերիկեան համալսարանների նախագահների տարեկան ժողովը: Կը կայանայ նաեւ այլ կառոյց ներկայացնող նոյն այդ համալսարանների գրադարանների տնօրէնների ժողովը, որոնց, անշուշտ կ'անդրադառնայ մեր թերթը:

Երեւան